

Kartläggning kommuner och polisområden utan barnahus - del 2

BARNAFRID - NATIONELLT KUNSKAPSCENTRUM
LINKÖPINGS UNIVERSITET

Kartläggning kommuner och polisområden utan barnahus - del 2

Sandra Skoog och Sofia Melén Moadi
Barnafrid, Institutionen för biomedicinska och kliniska vetenskaper,
Linköpings universitet

Våren 2026

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund	6
Definition av förekommande begrepp	7
Ordlista	7
Barnafriids rekommendationer	8
Metod	9
Studiepopulation	9
Intervjuguide och genomförande	9
Dataanalys	10
Resultat	11
Ärendegång	11
Samråd	11
Samverkan	12
Barnförhör	13
Barnvänlig miljö	14
Tankar om barnahus	15
"... det handlar ju lite om geografien alltså..."	16
"... man får liksom hela paketet på en och samma plats..."	16
Skillnad för yrkesverksamma	17
Diskussion	19
Geografiska avstånd	19
Samverkande parter	20
"Regionen, regionen, regionen"	21
Barnförhör och barnvänlig miljö	22
Konsekvenser för socialtjänsten	23
Konsekvenser för barn	24
Efter barnförhöret	25
Konsekvenser för antal anmälda brott mot barn	25
Avslutande ord	26
Bilaga 1 - Gemensam intervju	27
Polis och socialtjänst	27
Bilaga 2 - Enskild intervju	28
Socialtjänst	28
Bilaga 3 - Enskild intervju	29
Polisen	29
Referenser	30

Sammanfattning

Barnahus infördes i Sverige 2005 för att säkerställa att barn som misstänks ha utsatts för brott får ett tryggt, samordnat och barnanpassat omhändertagande. Trots detta saknar 43 kommuner och flera polisområden fortfarande barnahus. Barnafrid har därför genomfört en uppföljande kartläggning för att undersöka hur arbetet organiseras i dessa områden, vilka utmaningar som finns och hur frånvaron av barnahus påverkar barn och yrkesverksamma.

Syftet med studien var att fördjupa förståelsen för:

- Varför barnahus saknas i vissa kommuner och polisområden.
- Hur samverkan fungerar i frånvaro av barnahus.
- Vilka konsekvenser detta får för barnets rättigheter och för yrkesverksamma.

Metoden bestod av tio semistrukturerade intervjuer med representanter från socialtjänst och polis i berörda områden. Analysen gjordes med kvalitativ innehållsanalys baserad på teman som identifierats i den enkätundersökning som låg till grund för den första rapporten.

I den här rapporten visar att de flesta områden som saknar barnahus har en etablerad samverkan mellan polis och socialtjänst, och att de flesta upplever den fungera väl. Regionen (barnmedicin och BUP) saknas nästan alltid i samråd och planeringsmöten, vilket innebär att barnets fysiska och psykiska hälsa inte bedöms systematiskt.

De geografiska avstånden påverkar på flera sätt. Långa resvägar, särskilt i norra Sverige, gör det svårt att etablera fysiska barnahus. Det finns tankar om alternativa lösningar som mobila barnahus eller satellitverksamheter.

De geografiska avstånden i kombination med brist på utbildade barnförhållare bidrar också till att det på flera ställen i norra Sverige dröjer länge innan ett första barnförhör kan hållas. Intervjupersoner beskriver att det kan handla om en väntetid upp till åtta veckor innan ett barn kan höras efter att en första polisanmälan är gjord.

På många platser saknas lokaler som inte är anpassade för att hålla barnförhör. Miljön är inte barnvänlig och det kan saknas förutsättningar för inspelningsteknik såväl som möjlighet för medhörande att följa barnförhöret på ett sätt där ljud- och bildupptagning fungerar bra.

Socialtjänstens utredningar påverkas negativt av polisens långa handläggningstider. Utredningstiden (fyra månader) kan löpa ut innan förhör är genomfört, detta försvårar möjligheten att arbeta med familjen och att bedöma barnets skyddsbehov.

Polisens långa väntetider och brist på barnvänliga miljöer riskerar att påverka barnets möjlighet att berätta och få stöd. Flera av kommunerna har inte en fastställd rutin för att följa upp barnet och dess familj efter barnförhör vilket innebär att barnet kan lämnas utan krisstöd.

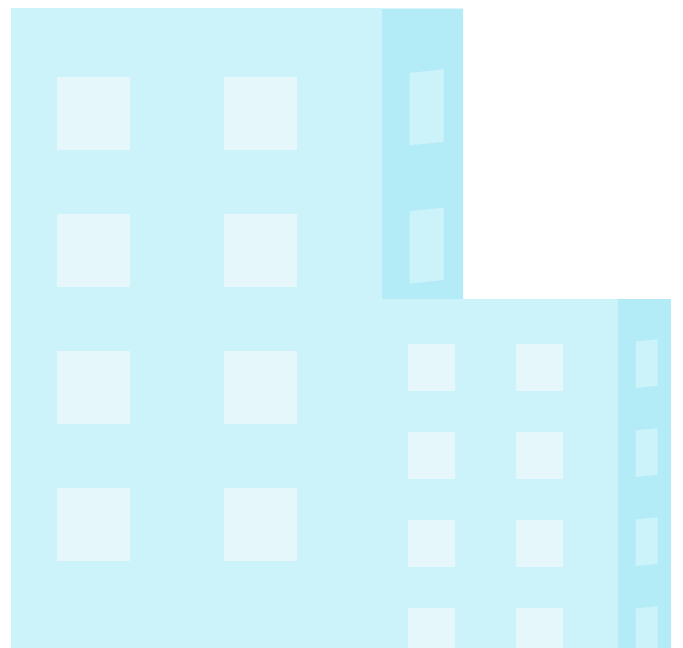
Majoriteten ser barnahus som positivt för samverkan, barnets trygghet och likvärdig behandling. Några anser att befintliga rutiner fungerar tillräckligt bra och ser inget behov av barnahus.

Utmaningar som lyfts är främst geografiska avstånd, resursbrist och ansvarsfördelning.

Barnafrids rekommendationer:

- Säkerställ att alla barn har tillgång till ett välfungerande barnahus eller likvärdig struktur.
- Inför nationella riktlinjer och överväg ett certifieringssystem för barnahus.
- Ställ krav på barnanpassade förhörsmiljöer och återrapporteringskrav för Polismyndigheten.
- Utveckla rutiner för samverkan mellan rättsväsende, socialtjänst och hälso- och sjukvård.
- Kartlägg särskilda behov i norra Sverige och överväg mobila/digitala lösningar.
- Ge stöd till införande av barnahus där det saknas.

Rapporten bekräftar att frånvaron av barnahus medför betydande utmaningar för barns rätt till skydd och stöd. Det krävs riktade insatser, särskilt i glesbygdsområden, samt nationell styrning för att säkerställa likvärdig behandling av alla barn. Majoriteten av respondenterna är positiva till barnahus, men lösningar måste anpassas till lokala förutsättningar.

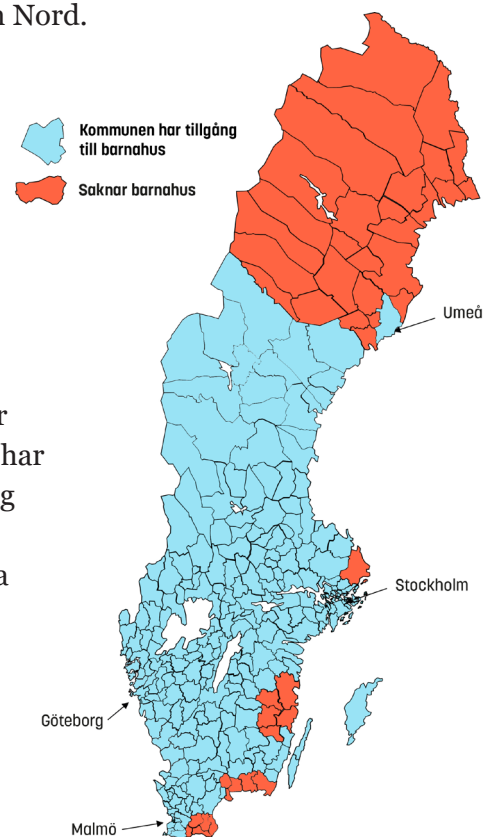

Bakgrund

Sverige har 290 kommuner. Idag finns 33 barnahus fördelat på 247 kommuner. Det innebär att 43 kommuner saknar ett barnahus. Det finns idag sju polisregioner, region Syd, Väst, Mitt, Öst, Bergslagen, Stockholm och Nord. Polisregionerna är sedan uppdelade i totalt 30 polisområden där ett område i de flesta fall omfattar flera län. Det är polisområdena som utreder brott i nära relation och övergrepp mot barn. De kommuner som idag saknar ett barnahus tillhör tre av dessa polisregioner, Syd, Stockholm och Nord.

Barnahus etablerades i Sverige 2005 för att ett barn som misstänks ha varit utsatt för brott ska få en rättstrygghet, ett gott bemötande och stöd, samt vid behov omgående kris- och behandlingsinsatser.¹ Samverkan i barnahus innebär att barnet får träffa berörda personer på en och samma plats. Barnahus är en barnvänlig miljö där personalen har fördjupad kunskap om våld mot barn.

Någon närmare kartläggning eller överblick hur situationen ser ut för de barn som bor i kommuner som idag saknar barnahus har inte gjorts. Barnafriad har därför valt att inom sitt grunduppdrag undersöka närmare hur samverkan ser ut. I betänkandet ”En uppväxt fri från våld. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn” konstateras att alla barn har rätt till tillgång till ett barnahus. Utredningen föreslår dels att förtydliga vilken samverkan som behövs, dels att alla barn som deltar i en brottsutredning med anledning om misstanke om utsatthet för våld ska ha samma rättigheter. Man föreslog att det ska finnas anpassade lokaler för samverkan kring, och förhör med, barn som deltar i en brottsutredning med anledning av misstanke om utsatthet för våld (barnahus) och att det ska säkerställas genom statlig finansiering.²

Genom kartläggningen ville vi bland annat undersöka:

- Varför finns inte ett barnahus?
- Hur har de organiserat arbetet i frånvaro av ett barnahus?
- Hur barnanpassade är förhørsrummet och omgivningen runt omkring?

Barnafriad har valt att dela upp kartläggningen i två delar. I den första delen skickades en enkät till samtliga kommuner och polisområden som idag saknar barnahus. Resultatet av denna enkät redovisades i rapport ”Kartläggning kommuner och polisområden utan barnahus” som publicerades 2024-12-05. I del två genomfördes kvalitativa intervjuer med representanter från socialtjänst och polis från områden som idag saknar barnahus. Resultatet av intervjuerna presenteras i den här rapporten, refererad till som delrapport två.

1 Rikspolisstyrelsen (2009). Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus. Ju2009/08003/KRIM.

2 SOU 2022:70 En uppväxt fri från våld s 883.

Definition av förekommande begrepp

- Samverkansmöte – möte som går att jämföra med barnahusens samråd som bör hållas inför eller i direkt anslutning till polisanmälan. Samråd är ett möte mellan de professionella parter som ingår i barnahus; åklagare, polis, socialtjänst, hälso- och sjukvård. Mötet leds oftast av samordnare anställd på barnahus och under mötet görs en samplanering utifrån de pågående utredningarna (socialtjänst och polis) samt en bedömning av barnets behov av insatser från hälso- och sjukvården.
- Planeringsmöte – ett möte i syfte att planera inför ett barnförhör utifrån det enskilda barnets behov.
- Barnanpassade lokaler - lokaler inrättade på ett säkert, barnvänligt och åldersanpassat sätt. Exempel på detta är möblering av förhørsrum och väntrum samt material riktat till barn. Rummen är privata och ljudisolerade, vänt- och intervjurum och kontakt mellan brottsoffer och påstådd förövare undviks alltid. Lokalerna är (fysiskt) tillgängliga för alla barn oavsett bostadsort och anpassade efter barn med funktionshinder och/eller särskilda behov.³

Ordlista

Förkortningar och definitioner är listade i den ordning de förekommer i texten.

Barnrum = barnförhørsrum

BUP = barn- och ungdomspsykiatri

BINR = brott i nära relation. Brott i nära relation är en avdelning inom polisen som utreder brott som sker mot vuxna och/eller barn i nära relation. Avdelningen är i många fall indelad i två grupper. En grupp utreder brott som har skett mot vuxen person och en grupp utreder brott som skett mot barn.

PO = polisområde. Sverige är indelat i sju polisregioner (Nord, Mitt, Bergslagen, Stockholm, Öst, Väst och Syd). Dessa är i sin tur indelade i, totalt 30, polisområden, där ett polisområde i de flesta fall omfattar ett helt län. De största länen är indelade i mer än ett polisområde.

LPO = lokalpolisområde. Lokalpolisområdet ansvarar för de brott som kallas mängdbrott. Mängdbrott är brott som är vanligt förekommande och av enkel beskaffenhet.

TRAPPAN = en modell för krissamtal med barn som upplevt våld i sin familj.

Soc = socialtjänst

---

³ Barnahus Quality Standards, Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence.

Barnafrids rekommendationer

I första hand rekommenderar Barnafrid att Sverige bör säkerställa att alla barn, oavsett vilken kommun de bor i, har tillgång till ett välfungerande barnahus. En tydligare struktur och styrning på barnahus bör finnas så alla barn i Sverige kan få likvärdigt stöd, oavsett våldsförhållande eller hemort. Sverige bör utreda om barnahus ska ha en form av certifieringssystem. Fram till att barnahus har etablerats rekommenderar Barnafrid att;

- Behoven i kommunerna och polisområdena i norra Sverige bör särskilt kartläggas då utmaningarna på grund av långa avstånd ser annorlunda ut i förhållande till resten av landet. Det är viktigt att säkerställa att resurs för att hålla förhör och närvara vid förhör finns i hela geografiska området. Det ska ställas krav på att såväl förhørsrum som miljön i övrigt är barnanpassad. Polismyndigheten har ett pågående arbete med att ta fram en standard för barnförhørsrum – de bör få ett specifikt uppdrag att säkerställa barnsäkra miljöer. Polismyndigheten bör ha återrapporteringskrav kring hur de arbetar med frågan. Barnafrid kommer också att lyfta detta i våra angelägna utvecklingsområden inom fältet våld mot barn som vi årligen redovisar till regeringen.
- Det behöver säkerställas för att personal med rätt utbildning och kompetens för att hålla barnförhör ska finnas inom Polismyndigheten över hela landet samt att tillräckliga resurser finns i förhållande till det geografiska område man ska täcka.
- Rutiner införs för att säkerställa att samtliga berörda parter deltar i barnförhören. I medhörning ska alltid åklagare, socialtjänst och barnets juridiska ombud närvara. Det är önskvärt att även representanter från hälso- och sjukvården närvarar vid behov. Alla nämnda parter har en viktig funktion att fylla vid barnförhören men såväl åklagare som socialsekreterare har en nyckelfunktion. Barn som utsätts för våld löper risk för skadliga konsekvenser. Om barnet får rätt stöd i tidigt skede kan de negativa effekterna minska. Barns behov av stöd måste därför tillgodoses. Lokala rutiner bör införas hur samverkan och dialog sker mellan rättsväsende, socialtjänst och hälso- och sjukvård.
- Barn och föräldrar ska erbjudas krisstöd samt stöd- och behandlingsinsatser på både kort och lång sikt, oavsett bostadsort. Forskning visar att tidigt stöd minskar risken för långvariga negativa konsekvenser för barnet.
- Regeringen bör ge uppdrag att utreda hur filialer kan utvecklas, med inspiration från andra länder och svenska regioner, för att hantera geografiska utmaningar
- De uppdrag som riktats till Polismyndigheten och Brottsoffermyndigheten att se över både riktlinjer, samverkan och samordning kring barn utsatta för våld bör särskilt fokus läggas på de områden där barnahus eller barnahusliknande verksamheter saknas.
- Stöd vid etablering: Brottsoffermyndigheten har nu getts i uppdrag att stödja införandet av barnahus i områden där det saknas. Vi ser dock ett större behov av ett nationellt stöd och styrning för att säkerställa att vi kan lösa de problem som finns, exempelvis med de långa distanserna som finns i norr.
- Barnafrid kommer att följa och bistå Brottsoffermyndigheten i uppdraget att ta fram en nationell plan för barnahus samt ge stöd till och följa utvecklingen av samverkan avseende våldutsatta barn. I uppdraget ingår bland annat att titta på tillgänglighet och tillgång till barnahus.

Metod

I delrapport ett skickades under våren 2024 en webbenkät till landets 43 kommuner⁴ som idag saknar barnahus samt till polisområden inom Region Nord, Stockholm och Syd. Svaren från undersökningen sammanställdes i rapporten Kartläggning kommuner och polisområden utan barnahus.⁵

Studiepopulation

I del två tillfrågades representanter från socialtjänst och från polisen från de kommuner och polisområden som deltog och svarade på enkäten om de ville delta i intervjuer. Syftet med intervjuerna var att få en fördjupad förståelse kring tankar, resonemang, samverkan i förhållande till brott mot barn och funderingar kring barnahus. Intervjuerna genomfördes enskilt med en representant från socialtjänst respektive Polismyndigheten. Från Polismyndigheten önskade vi en person från respektive polisområde kopplade till kommunerna.

Deltagarna tillfrågades också om en gemensam intervju där representant från både polis och socialtjänst deltog.

Frågan om deltagande ställdes till de personer som varit kontaktpersoner i utskicket av enkätundersökningen. Vi samlade sammantaget 8 deltagare, varav fem kom från kommuner och tre kom från Polismyndigheten. Intervjupersonerna från socialtjänsten var socialekreterare i första hand. Från polisen fanns såväl civila utredare som utredare med polisiär bakgrund samt förundersökningsledare.

Intervjuguide och genomförande

Sammantaget genomfördes tio intervjuer. Av dessa var åtta individuella och två gemensamma. I ett område genomfördes inte någon gemensam intervju med anledning av att en eller båda representanterna avböjt en gemensam intervju.

Intervjuerna genomfördes digitalt via teams, spelades in och transkriberades. Intervjufrågorna skickades till deltagarna inför intervjuerna. I inledningen av intervjuerna förklarade vi syftet med intervjuerna, att det inte skulle framgå vilka som deltagit i intervjuerna samt att citat kunde förekomma. Samtliga deltagare samtyckte till intervjun som sedan kunde genomföras. Intervjuerna genomfördes med hjälp av en semistrukturerad intervjuguide med förberedda frågor utifrån olika teman med utrymme för flexibilitet och följdfrågor.

---

4 Arjeplog, Arvidsjaur, Bjurholm, Boden, Dorotea, Gällivare, Haparanda, Hultsfred, Högsby, Jokkmokk, Kalix, Karlshamn, Karlskrona, Kiruna, Luleå, Lycksele, Malå, Nordmaling, Norrtälje, Norsjö, Olofström, Oskarshamn, Pajala, Piteå, Ronneby, Simrishamn, Sjöbo, Skellefteå, Skurup, Sorsele, Storuman, Sölvesborg, Tomelilla, Vilhelmina, Vimmerby, Vindeln, Vännäs, Ystad, Åsele, Älvsbyn, Överkalix och Övertorneå.

5 Barnafriad 2024, Kartläggning kommuner och polisområden utan barnahus.

Intervjuerna utgick från de fyra områden vi identifierade från enkätundersökningen: brist på samsyn/samverkan, brist på resurser, geografiska avstånd och att man tyckte sig ha fungerande rutiner kring samverkan. Intervjufrågorna berörde följande områden som vi identifierat som skäl till att barnahus saknas i del ett av kartläggningen:

- Brist på samsyn/samverkan
- Brist på resurser
- Geografiska avstånd
- Finns redan fungerande rutiner kring samverkan

Den fullständiga intervjuguiden finns som bilaga 1.

Utöver det ställde vi frågor om ärendegången, hur samverkan fungerar och om det finns någon aktör som saknas i samverkan. Vi frågade också om intervjupersonerna tror att barnahus skulle göra skillnad - både för brottsutsatta barn och för dem själva i deras yrkesroll. Vidare tog vi upp var barnförhören genomförs och hur den fysiska miljön ser ut. Slutligen undersökte vi om det finns ett upplevt behov av nationella riktlinjer för barnahus.

Dataanalys

Alla intervjuer har anonymiserats. I rapporten anges inte vilken kommun eller vilket polisområde som uttryckt vad. Citaten i rapporten har, vid behov, korrigerats så eventuellt namn som nämns på kommuner, polisområden eller annat har tagits bort för att säkra avidentifieringen. Vi anger om deltagaren tillhör polis eller socialtjänst. Vidare beskriver vi om personen kommer från norra eller södra Sverige. Det kan därmed vara möjligt för ett fåtal individer att förstå kommun- och polisområdestillhörighet. Intervjupersonen är dock fortfarande anonym. Information om detta har framförts vid intervjutillfällena.

Efter att intervjuerna genomfördes har materialet analyserats utifrån en kvalitativ innehållsanalys vilket innebär att materialet kodades och organiserades i återkommande mönster och teman för att fånga centrala aspekter av deltagarnas erfarenheter. Utgångspunkten för tematiseringen har varit de områden som identifierades i delrapport ett som huvudorsaker till varför barnahus saknas.

Resultat

Genom tematiska analysen kunde vi urskilja ett antal teman utifrån de områden vi tidigare identifierat. Särskilt viktiga aspekter vi identifierat och som vi särskilt vill belysa följer nedan.

Ärendegång

Av intervjuerna med de fem kommunerna framgår att de flesta orosanmälningar till socialtjänsten om misstänkta brott mot barn kommer från förskola och skola, hälso- och sjukvården och polis. Det är i enlighet med det som Socialstyrelsen (2022) rapporterade gällande hela landet.⁶

De intervjuade socialsekreterarna beskriver att de polisanmäler våld mot barn i hög utsträckning. En skillnad kunde urskiljas bland de kommuner som beskrev att det tog väldigt lång tid för polisen att genomföra det första barnförhøret, detta beskrivs mer ingående längre fram i rapporten.

Alla beskriver att man har någon form av rutin för hur socialtjänsten ska lämna in polisanmälan. Det vanligaste är att anmälan faxas in till polisen eller att man lämnar den personligen inne på en polisstation. Några kommuner beskriver också att man ibland ringer och rådgör med polisen innan anmälan görs om man känner sig osäker på huruvida en anmälan ska göras eller inte baserat på uppgifterna i orosanmälan till socialtjänsten.

Samråd

Alla intervjupersoner beskriver att man har någon form av samråd eller planeringsmöte efter att en polisanmälan är gjord och inför ett barnförhör.

Rutinen vem som sammankallar till mötet skiljer sig åt liksom om det finns fasta tider varje vecka för samråd. Samråden kan både vara på plats och digitala.

Ett par kommuner beskriver att det är socialtjänsten som sammankallar polis och åklagare efter att de gjort en polisanmälan och det brukar gå att få till inom en vecka efter att anmälan är gjord.

”En vecka ungefär skulle väl säga ändå att det där planeringsmötet brukar ske så att fram till det här steget så så tycker vi att saker och ting går ganska smidigt.” Socialtjänst norr

Några kommuner anger att det är polisen som sammankallar till samrådet och att man har fasta veckovisa tider avsatta för detta.

I en kommun beskrivs att socialtjänsten kan även göra bedömningen om det är någon annan part som kan vara aktuell att bjuda in till samrådet.

---

6 Socialstyrelsen 2022.

Endast en kommun uppger att man inom sin region alltid har både representant från barn- och ungdomsmedicin och från barn- och ungdomspsykiatri på samråden.

”Vi har ju digitala samråd. På fredagar har vi där vi samverkar med polis, åklagare, barnklinik och bup.” Socialtjänst söder

Under samråden redogör socialtjänsten för innehållet i polisanmälan och eventuell tidigare kännedom om barnet och dess familj. Är det aktuellt med ett barnförhör påbörjas även planeringen inför detta.

I några intervjuer med socialtjänsten framkommer att planeringen av barnförhöret görs hos lokalpolisområdena vilket innebär att det inte blir aktuellt att prata kring barnförhöret under själva samrådet.

Samverkan

I stort beskriver alla som vi intervjuat att det finns en initial samverkan mellan socialtjänst och rättsväsende, främst med polisen, när ett barn misstänks vara utsatt för brott. Samverkan beskrivs som relativt god till mycket god. Mycket av strukturen i inledningen av en brottsutredning påminner om arbetet i ett barnahus. Det finns möjligheter att ringa och konsultera polisen i frågor som rör polisanmälan, rutiner för hur polisanmälan ska upprättas och hur ett samråd ska initieras och sammankallas till.

En anledning som anges till varför samverkan mellan socialtjänst och polis beskrivs som mycket god är att man känner varandra på ett yrkesmässigt plan, det finns en ömsesidig respekt och förtroende för varandras arbete. Några lyfter det som styrkan i deras samverkan men också att det finns en sårbarhet i att det bygger mer på personer än på strukturer för samverkan.

”Jag tycker att vi och polisen har ett, liksom ett nära samarbete.” Socialtjänst söder

”Ja, jag tänker att med polisen tycker jag att det jag tycker är väldigt bra samarbete och samverkan.” Socialtjänst norr

”Oftast, som så måste jag säga att vi har fantastiskt bra samarbete, men det tog sina år och få detta att funka.” Polis söder

”Nej men det fungerar väl alltså. Det fungerar ju bra med de flesta sen är vissa kommuner mer frånvarande är min upplevelse.” Polis söder

Någon beskriver också att samverkan förbättrades efter att man arbetat på att få tydligare rutiner och även lagt ned arbete på att implementera dessa.

”Rutinen för ungefär ett år sedan så känner vi också ganska nöjda att det här funkar. ... Kontakten har blivit så mycket bättre.” Polis norr

Den part som de flesta saknar i sin samverkan är regionen. Endast ett område har regionen med vid sina samråd. Några beskriver att de kan bjuda in barnläkare eller barnpsykiolog till samråd om det finns särskilt behov av det.

Flera poängterar att det blir en brist för barnet att den fysiska och psykiska hälsan inte fångas upp. Man menar också att barnet och dess familj inte får rätt hjälp och behandling och att det läggs ett stort ansvar på socialtjänsten att skriva och följa upp remisser till både sjukvård och BUP.

”Det blir ju inte det på samma sätt när man inte har ett barnahus att kunna, liksom snabbt få en läkarkontakt eller en alltså kontakt inom hälso- och sjukvården på annat sätt. ... Det hade man ju ibland önskat. Det behöver liksom socialtjänsten driva och vi behöver använda våra vanliga kanaler att skriva en remiss och alltså det blir. Det är inte så lätt arbetet på det sättet.” Socialtjänst söder

”Nej, men det är väl barn och ungdomspsykiatrin som man gärna skulle ha med. Kanske inte alltid, men. Men jag tänker att de är en jätteviktig del i många fall och där har ju de en situation som gör att de inte har möjlighet att delta allt det eller i princip nästan aldrig att de kan vara med, vilket ju är synd för jag tänker de kan ju ha information som inte vi har. Som också liksom kan stärka och så där. Nu så att det är lite synd att de faller bort. Vi brukar kalla dem många gånger, men jag har aldrig varit med om att de deltar under de år som jag har arbetat.” Socialtjänst norr

Barnförhör

Barnförhören planeras under samråden/planeringsmöten, i likhet med hur man gör på de flesta barnahus. De variationer som också finns där man har barnahus kring vem som hämtar barnet till förhöret känns också igen här av intervjuerna att döma. I vissa fall hämtar särskild företrädare och på vissa ställen är det socialtjänsten som hämtar barnet.

De frågeställningar som behandlas i planeringen inför barnförhöret liknar de som tas upp inom ramen för de flesta barnahus. Det som dock blir en markant skillnad är att hos de flesta av kommunerna och polisområden vi intervjuade saknas helt regionen i planeringen. De viktiga medskick inför ett barnförhör kring det specifika barnets eventuella behov som BUP och barnmedicin kan bidra med går förlorade. Det kan bland handla om information kring en språkstörning eller en neuropsykiatrisk diagnos som kan vara viktig för en barnförhørsledare att känna till.

I medhörningsrummet deltar som på de flesta andra ställen; polis, åklagare, socialtjänst och särskild företrädare.

Det som utmärker sig mest är det som framkommer i intervjuerna från de delar där de geografiska avstånden är stora. Utifrån vad som beskrivs behöver man på vissa ställen på grund av de långa avstånden mellan kommunerna lämna över själva planeringen av barnförhöret till olika lokalpolisområden. Därav kan man under samrådet inte boka in en tid för barnförhöret.

Socialtjänsterna beskriver att de efter planeringsmötet får vänta på att bli kontaktade av den som ska vara utredare i ärendet.

”Ja det, det blir problematiskt när vi inte får någon tidsaspekt och även ibland när vi får en tidsaspekt och vi är så här, ja, det är åtta veckor till barnförhören alltså.” Socialtjänst norr

Det framkommer också under intervjuerna att det här finns ett fåtal utbildade barnförhørsledare. Dessa åker ut på plats till vissa kommuner med olika veckors intervaller.

”Vi reser ju till barnet, det går ju inte att kapa alla avstånd med tanke på avstånden i vårt län, men alltså vi reser ju väldigt mycket. Vi är uppe ungefär var fjärde vecka i några dagar i XX.” Polis norr

”Det är inte ovanligt att det tar ett halvår och det är jättebeklagligt för att framför allt mindre barn hinner ju glömma vad det är som har hänt så att när polisen sedan ställer frågor till barnet så vet de knappt vilken situation de pratar om, utan det blir som nästan meningslöst att det har ett förhör eftersom deras minne är ju inte alltså. De är ju här och nu mycket.” Socialtjänst norr

Det framkommer också att det inte alltid polis med kompetens att höra barn som håller i barnförhören. I en av intervjuerna ställs följdfråga där den intervjuade socialsekreteraren ombeds beskriva vid hur många av de senaste tio barnförhören där hen har upplevt förhørsledaren sakna rätt utbildning och kompetens för förhören. Intervjupersonen svarar då i sju av tio fall.

”Ja inte är alla, men kanske sju av tio. Så att det ja, när det har många gånger blivit väldigt dåligt för barnet snarare än bra. Ja, det är klart att det är jobbigt för barnet, men det har blivit betydligt mer jobbigt än vad det skulle behöva vara. Om man hade haft en person som är van att möta barn.” Socialtjänst norr

Uppgifterna framkom i intervju med socialtjänsten varför uppgifterna inte är bekräftade från Polismyndigheten. Liknande information kom inte fram i intervju med den polisanställda.

Barnvänlig miljö

Barnförhørsrummen beskrivs på de flesta ställen ligga i de lokala polishusen. Några beskriver ändå att det har gjorts anpassningar för barn. Det finns separata ingångar, trevligt inredda väntrum och förhørsrum som endast är till för barnförhören.

Men det finns också ställen där barnet får gå in via polishusets vanliga reception och det finns ingen garanterad avskildhet från vare sig annan personal eller andra personer. Videoförhørsrummen används inte enbart till barnförhör utan kan även bokas till andra typer av förhör.

”Vi måste gå in och boka lokal liksom och säkra den för att min upplevelse här att man använder det rummet till kreti och pleti, men alltså det används ju högt och lågt, vilket jag anser inte riktigt att det är tanken, utan de ska ju främst vara för barnförhör.” Polis söder

”Det kan ju komma lite vad som ju alltså andra kollegor måste ju också hålla förhör samtidigt, eller liksom då. Vi kan ju inte garantera att barnen inte möter andra vuxna.” Polis söder

Någon beskriver att miljön där barn skulle höras, tidigare inte prioriterades i någon högre grad.

”Nu har ju XX idag ett nytt polishus, ett superfint polishus, men innan det kom till då var barnrummet vid skjuthallen i källaren.” Polis norr

”Så att när jag började här då var barnrummet i arresten i XX.” Polis norr

De allra största utmaningarna att hitta bra och barnvänliga lokaler för att hålla barnförhör verkar finnas i de områden där de geografiska avstånden mellan kommunerna är som störst.

”Det här är XX för att det är ju långt ifrån alla orter som har ett fungerande barnförhørsrum tillhörande medlysningsrum och väntrum.” Polis norr

Det blir tydligt att ett stort dilemma är valet mellan att låta ett barn göra en flera timmar lång bilresa för att komma dit ett bra anpassat barnförhørsrum finns eller att använda en mindre lämpad lokal i närområdet.

”Ja, men fem timmar enkelväg i det värsta scenariot för att åka på ett polisförhör, så det blir praktiskt omöjligt att genomföra.” Socialtjänst norr

På vissa håll har man gjort bedömningen att miljön på den lokala polisstationen varit så pass bristfällig att man i stället valt att hålla förhöret i socialtjänstens lokaler.

”Det är så otroliga skillnader och vi gör det vi kan för att göra det så bra som möjligt för barnet liksom och då är ju socialtjänstens lokaler ibland mycket bättre än liksom fikarummet på en polisstation.” Polis norr

Socialtjänstens lokaler är av förklarliga skäl inte anpassade till barnförhör och innebär stora utmaningar av flera anledningar.

”Olyckligt, hur det, hur det ser ut. Vi har ju inga särskilda lokaler som är till alltså men till för barnförhör till exempel så oftast de som jag har deltagit så har barnet kommit hit. Socialtjänsten och polis och ja, men alla som ska delta också kommit till våra lokaler och sammansatt sig i olika kontor helt enkelt och att vi har vi även haft medhörning på telefon då i ett rum i närheten och så där. Men det har varit väldigt dåligt alltså. Barnet blir ju inte riktigt förberett utan och fångas inte heller kanske upp på ett bra sätt efteråt, utan det är ju väldigt bristfälligt, skulle jag säga.” Socialtjänst norr

Tankar om barnahus

I den första enkäten som låg till grund för delrapport 1, framkom att majoriteten av de som svarade på enkäten var positivt inställda till barnahus på ett generellt plan. I alla intervjuer, både de enskilda och de gemensamma, lyftes frågan kring på hur man såg på barnahus, både på ett mer generellt plan och om man trodde det skulle innebära någon skillnad dels för ett brottsutsatt barn, dels för de yrkesverksamma.

Även här kunde man över lag se vinster med barnahus men även utmaningar.

De fördelar med barnahus som lyftes fram var främst:

- Möjlighet till en samordnande funktion
- Bättre samverkan mellan myndigheter
- Likvärdigt bemötande av barn
- Möjlighet till bättre stöd för familjer

De utmaningar man angav handlade främst om geografiska avstånd och ekonomiska resurser samt vem som skulle ha ansvar att driva frågan.

Något som framkom i enkätsvaren och som också blev tydligt av några röster är att man inte riktigt kunde se behovet utifrån att man var nöjd med hur det fungerade idag.

”Vi har blivit vårt eget lilla barnahus, här kan man säga.” ...” Vi känner att det är en effektivitet till det som vi tror inte finns när man har barnahus som mellanhand” Polis söder

”Jag vet inte om jag är helt insatt i just det här med barnahus, men det jag tänker att det är jag som har förstått att det finns ju väldigt tydlig samarbetsform skulle jag tänka att man kanske kan bli låst i det. Jag vet ju att våran är ganska flexibel.” Socialtjänst norr

”... det handlar ju lite om geografin alltså...”

De geografiska avstånden tas upp av flera intervjupersoner som en svårighet att ha ett, i varje fall, fysiskt barnahus på en specifik ort.

De delar där avstånden är som längst beskriver en resväg med upp till 30 mil till den huvudort där ett barnahus skulle ha sin mest naturliga placering utifrån var Åklagarmyndigheten, barnförhållningsledare och regionsjukhus finns eller utgår från.

Även de områden där det handlar om en resväg om ca 40 minuter till ett barnahus menar man att det är för långt för ett barn att åka.

”Vi ser ju vinningen av att ha samordnare funktionen, men att ha ett fysiskt barnahus i XX. Det ser inte vi att det skulle gynna. Det gynnar ju barnen i XX kommun kanske, men om det förväntas då att barnen i alla kommuner ska åka till XX för förhör?” Polis söder

Flera resonerar kring om det i stället går att organisera mobila eller digitala barnahus, eller någon form av filialer till ett större barnahus.

”Sen kanske vi kan snickra ihop ett annat typ av barnahus, men kanske inte ett fysiskt” Socialtjänst söder

”... man får liksom hela paketet på en och samma plats...”

För det brottsutsatta barnet finns det i stort en samstämmighet i att man tänker

att ett barnahus kan bidra till en bättre organisation kring själva processen liksom omhändertagande av det enskilda barnet.

”Men att där det känns som att barnen har rätt till mer om ni förstår mig rätt att bli liksom det blir samlat på ett barnahus och man kanske får ett annat stöd på ett helt annat sätt än vad vi ger.” Socialtjänst söder

Det man lyfter är att den samordnande funktion samt de strukturer som upprättas genom denna i ett barnahus kan bidra till att samverkan mellan myndigheter förbättras och det i sin tur gynnar barnet. Några hoppas också att ett barnahus skulle kunna snabba på processerna vilka man idag upplever så väldigt långdragna. Den långa väntetiden innan ett första barnförhör ställer till det för socialtjänstens utredning. Det i sin tur påverkar många gånger deras samarbetet med vårdnadshavare och möjligheter att arbeta motivationshöjande i familjer där det förekommit våld.

”Vi ska jobba för att få en förändring i familjen och de som då ska man ju spinna på någonstans är färskt så. Om det drar ut på tiden då. Då känns det som att deras mottaglighet också försvinner.” Socialtjänst norr

En utdragen förundersökning påverkar socialtjänstens möjligheter att också prata öppet med barnet vilket man tänker har en negativ inverkan på barnet.

”De har lättat upp sig och berättat dem en jobbig situation till en vuxen och sen blir alla vuxen knäpptysta.” Socialtjänst norr

En fördel är att det skulle bli ett mer likvärdigt omhändertagande runt alla barn. Ett exempel som förs fram är planeringen under ett samråd inom ramen för ett barnahus ger alla en bättre inblick in hur de olika myndigheterna planerar sina respektive insatser och att det skapar ett större förtroende hos varandra.

”... man har ju ont i magen av att barnet körs tillbaka till förskolan och man själv behöver ringa och meddela vårdnadshavarna. Och man vet inte när socialtjänsten tänker prata med familjen. Så där så att sådana saker hoppas ju vi ser en förbättring kring.” Polis norr

Ytterligare en aspekt handlar om möjligheten för bättre och mer anpassade lokaler för barnen.

”Man knappt vet vem som sitter och lyssnar på vad som sägs. Jag tänker att det är en jätteviktig förutsättning att sådana saker är tydligt för barnet.” Socialtjänst norr

”Jag tänker alla de förutsättningarna gör ju också att känna sig barnet tryggt då och det är liksom. Ja, men inte är jättekallt och stelt och tråkiga lokaler och så. Då kanske man också får andra förutsättningar faktiskt berätta.” Socialtjänst norr

Skillnad för yrkesverksamma

Många av de aspekter som lyfts som fördelar för barn med ett barnahus återkommer också när man tänker på sig själv i sin egen yrkesroll.

Det framkommer en uppfattning om att ett barnahus skulle kunna främja en bättre samverkan mellan professionella samt att en samordnande funktion skulle kunna avlasta vissa av de egna arbetsuppgifterna.

”... man kanske hade kommit lite närmare varandra i den dialogen om man hade liksom varit under samma paraply så att säga, så då tror jag att det hade funnits skillnader. Positiva skillnader.” Polis söder

Några från polisen lyfter även aspekten kring att inte ha ändamålsenliga lokaler påverkar deras möjligheter att hålla ett bra barnförhör, de konsekvenser det kan få för barnförhöret som helhet men också för polisens utredning.

”Det är ju jättestora skillnader, det är ju stora skillnader att ha uppsatt uppsatta kameror, anpassade stolar, vinklar på kamerorna, ljussättning, lyhörddheten att tänka på. Vi har folk i medlyssning rummet som hör bra ser bra. Och vi har också ett bra väntrum där man har kommit in och börjar känna sig lite bekväm som barn och träffat alla som är liksom närvarande och så än om man går från receptionen på en polisstation direkt in i ett rum som är väldigt avskalat och så har vi monterat upp någon bärbar utrustning och så behöver vi sätta på ljudet på telefonen. Mobilen högtalaren på mobilen för att ringa upp någon som sitter i ett annat rum. För det finns ingen medlyssning rum. Så ringer vi upp en mobiltelefon för någon som sitter där, alltså förhållsledaren, så att man får sitta som utredningsledare då tillsammans med målsägandebiträdet och lyssna i mobiltelefon för att bara höra vad som sägs. Och ibland så är det ju det då. Alltså, ni vet ju själv barn kan ju prata ganska lågt ibland och så där så att. Det är ju, det blir ju inte bra. Det är jättestora skillnader.” Polis norr

Men det finns röster som inte ser att barnahus skulle vara till någon nytta för dem själva i sin yrkesutövning även om de kan se att det kan finnas andra fördelar med ett barnahus.

”Det jag tycker att det är en fördel utifrån vårt perspektiv att vi äger ärendet från början slut. Vi har kontrollen över det.” Polis söder

”Det man erbjuder från barnahus. (bla stöd till medföljande och krisstöd, författarens anmärkning) Den märker ju inte vi av på det viset. Vi kan säga att vi märker en skillnad i förhållande till våra ärenden här.” Polis söder

Diskussion

Intervjuerna som ligger till grund för rapporten belyser hur geografiska avstånd, brist på bemanning och otillräcklig samverkan leder till fördröjda barnförhör och ojämlig tillgång till skydd, stöd och behandling för barn som misstänks ha utsatts för våld. Avsaknaden av regionens medverkan och tydlig nationell styrning förstärker skillnaderna, vilket riskerar att barnets rättigheter inte tillgodoses likvärdigt över landet.

Geografiska avstånd

Geografiska avstånd anges både i enkätsvaren och intervjuerna som en utav de största utmaningarna varför man ser svårigheter att organisera sig kring ett barnahus.

De norra delarna av landet beskriver avstånd som skulle innebära många timmar i bil för både barn och yrkesverksamma att ta sig till ett fysiskt barnahus.

I norska Finnmark där de geografiska avstånden också är stora var tidigare alla barn i Finnmark tvungna att resa till Tromsø, vilket innebar att de fick övernatta en eller två nätter, ofta tillsammans med andra än sina föräldrar. I kontakt med Statens barnehus Finnmark beskriver de i stället att de har organiserat sig så att personalen tillhör Finnmark polisdistrikt som en egen sektion. Barnhuset i Finnmark har en arbetsledare, men anställda på tre olika platser; Kirkenes, Karasjok och Alta. Det har möjliggjort att barn inte behöver övernatta samt resvägarna för barnen har kortats ned. Internat arbetar man mycket digitalt, och alla anställda är införstådda med att de inte har sin chef fysiskt närvarande. Vid behov reser de anställda mellan de olika barnhusen med flyg eller bil.⁷

Island är ett annat exempel där avstånden är stora. Barnahus i Reykjavík berättar att barnförhören genomförs på Barnahus i Reykjavík och vid dess satellitenhet i Akureyri. Det förbättrar tillgången för barn i de norra och östra delarna av Island. Bedömning och behandling erbjuds på båda platserna. Specialister från Barnahus erbjuder även dessa tjänster över hela landet, och reser till landsbygdsområden med bil eller flyg vid behov. Resor för barn och vårdnadshavare täcks ekonomiskt när de behöver komma till Barnahus.⁸

I intervjuer med områden som inte präglas av de mycket långa avstånden i landets norra delar framkommer ändå att geografiska avstånd påverkar hur man ser på ett fysiskt barnahus. De avstånd som beskrivs – både i antal mil och den restid som krävs för att ett barn ska ta sig dit – skiljer sig inte från en del andra delar av landet där barnahus redan finns. I våra intervjuer anger man dock att det inte är rimligt att ett barn ska behöva resa så långt.

Även i Sverige finns lösningar i de områden där ett barnahus täcker en större geografisk yta. Ett exempel är Barnahus Fyrbodalen. Trollhättan som är huvudorten i området har ett barnahus med två satelliter i Åmål och i Uddevalla. Både i de norra och södra delarna, där

---

7 Statens barnehus Finnmark - mejlkontakt.

8 Barnahus Island - mejlkontakt.

avstånd upplevs som ett bekymmer i relation till ett fysiskt barnahus, är man ändå positiv till idén om ett barnahus. Det framkommer tankar och resonemang kring lösningar i form utav ett digitalt barnahus, mobila barnahus eller någon form utav filial eller satellitverksamhet.

Det som är viktigt att ta med sig är att det inte räcker att lösa den geografiska utmaningen genom att etablera en filial eller satellit. Det åtgärdar inte den brist som flera intervjuer har lyft, exempelvis avseende barnförhållningsledare. Utan en bemanning som både kan genomföra barnförhör inom givna tidsramar och säkerställa representation av alla fyra rum inom ett barnahus, riskerar hela idén och syftet med barnhuset att falla.

Samverkande parter

Regeringen har i juli 2025 riktat ett nytt uppdrag till Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen och Rättsmedicinalverket att, bland annat, se över nuvarande riktlinjer för barnahus.⁹ I uppdraget konstateras att barn som deltar i en brottsutredning med anledning av misstanke om våldsbrott har rätt till trygghet och ett hänsynsfullt och anpassat bemötande. Man skriver vidare att barnet har även rätt till det skydd, stöd och behandling som det är i behov av, oavsett ålder eller var i landet man bor.

Av både den enkätundersökning som låg till grund för rapport ett och från intervjuerna vi genomfört till rapport två framkommer att det på de flesta platser där barnahus saknas blir skillnaden mer eller mindre påtaglig både beträffande trygghet och anpassat bemötande liksom rätten till skydd, stöd och behandling. Av de intervjuer vi genomfört kan vi se att det på endast ett ställe finns en samverkan som kan liknas vid ett barnahus fullt ut.

Uppdraget beskriver vidare att de processer som sker parallellt inom ramen för olika myndigheters ansvarsområden fyller var och en viktiga funktioner för att det sammantagna skyddet och stödet till barnet ska bli så bra som möjligt. Samordning krävs för att en process inte ska ske på bekostnad av en annan. Ett exempel på en lämplig verksamhet att samordna dessa processer är barnahus.

Barnahusverksamheten är i grunden tvärssektoriell och involverar flera myndigheter. Barnafriids utvärdering av barnhusen 2019¹⁰ konstaterade att om verksamheten ska fungera effektivt krävs en gemensam plattform och en organisationsmodell som bygger på förståelse för varandras uppdrag.

I utvärdering framkom att personal vid barnhusen återkom till att en nationell samordning och styrning av verksamheten saknades. Då liksom idag finns inget tydligt stöd för hur barnhusen ska bemannas eller vilka uppgifter som ska utföras för att säkerställa en likvärdig service till utsatta barn, oavsett var i landet de bor. Denna osäkerhet leder till att uppdraget tolkas olika, vilket i sin tur påverkar att den hjälp eller stöd och behandling barnen kan få skiljer sig åt mellan olika barnahus. De lokala samverkansavtalen som ligger till grund för verksamheterna ser också olika ut.

---

9 Regeringen, Socialdepartementet (2025) Uppdrag om stärkt samverkan när det finns misstanke om att barn har utsatts för våldsbrott.

10 Barnafrid (2019) Slutrapport Utvärdering av barnahus S2018/00212/FS.

Konsekvensen blir att barnets rättigheter avgörs av hur det lokala barnhuset förutsättningar och organisation. Detta innebär att barnets rättigheter inte alltid tillgodoses på ett likvärdigt och rättssäkert sätt, även där barnhus finns.

Givet dessa utmaningar som områden med barnhus har blir det av vikt att både detta uppdrag och även Brottsoffermyndighetens uppdrag att ta fram en nationell plan för barnhus samt ge stöd till och följa utvecklingen av samverkan avseende våldsutsatta barn¹¹ ge extra utrymme och resurser att se över de områden som saknar barnhus.

I Brottsoffermyndighetens uppdrag blir i det här sammanhanget extra viktigt de delar som särskilt riktas till att ge olika former av stöd till landets barnhus och liknande samverkansformer i syfte att öka likvärdigheten över landet och åtgärda iakttagna brister samt synliggöra strukturella och övergripande brister, utmaningar och behov.

”Regionen, regionen, regionen”

Den part som de flesta uttrycker saknas inom samverkan är regionen, både representation från barn- och ungdomsmedicin och BUP. Vi har genom intervjuerna endast kunnat identifiera ett område där regionen finns med som en samverkande part på de samråd eller planeringsmöten som hålls efter att en polisanmälan är gjord.

En synpunkt som förs fram är bland annat att det gör det svårare för socialtjänsten att fokusera på rätt innehåll i remiss till exempelvis BUP. En fri tolkning från vår sida är att man också menar att uppföljning av en skickad remiss riskerar att falla mellan stolarna bland alla andra arbetsuppgifter socialtjänsten har inom ramen för sina utredningar.

Inom ramen för ett barnhus har barnpsykiatri till uppgift att bedöma och tillgodose barnets behov av krisstöd, psykologisk och psykoterapeutisk insats. Inom samma verksamhet ska barn- och ungdomsmedicin bedöma barnets fysiska hälsa.

På flera barnhus har socialtjänsten möjlighet att inför samråd begära in barnets medicinska och barnpsykiatriska journal. De uppgifter som är av intresse för utredning kan ge viktig information om barnet både inför planeringen av ett barnförhör och för socialtjänstens utredning.

Om dessa två aktörer saknas i samverkansmötet kommer en första bedömning av om ett barn är i behov utredning eller stöd inom barnpsykiatri inte att komma till stånd. Det blir inte heller en bedömning kring den fysiska hälsan och de eventuella symtom barnet uppvisar. Risker ökar också att barn med särskilda behov inte uppmärksammas.

Den medicinska medverkan på barnhus omfattar tre delar. Den första är en rättsmedicinsk undersökning som syftar till att dokumentera eventuella skador och utfärda rättsintyg. Den andra delen består av en hälsoundersökning för att bedöma, utreda och vid behov behandla barnets fysiska (somatiska) hälsotillstånd. Den tredje delen innebär att medicinsk personal

---

11 Regeringen, Socialdepartementet, (2025) Uppdrag till Brottsoffermyndigheten att ta fram en nationell plan för barnhus samt ge stöd till och följa utvecklingen av samverkan avseende våldsutsatta barn, S2025/01366.

deltar i samråd på barnahus, där de bidrar med sin kännedom om barnet och kunskap inom barnmedicin.¹²

Ett danskt projekt¹³ prövade att under två år låta barn i samband med polisförhör om misstänkt våld i nära relation genomgå en rättsmedicinsk undersökning samt en hälsoundersökning. Av de 205 barn som undersöktes fann man att mer än 25 % hade spår av våld på kroppen och mer än 25 % behövde en uppföljning av både sin fysiska och psykiska hälsa.

I den senaste utvärderingen¹⁴ som gjordes av barnhusen i Sverige framkommer att det finns stora skillnader i hur både barns fysiska hälsa och psykiska hälsa tas om hand på barnhusen. Det görs ett fåtal rättsmedicinska undersökningar på barnahus och inte alla barnahus erbjuder krisstöd och behandling. Dock har majoriteten av barnhusen representation från både barn- och ungdomsmedicin och BUP på sina samråd. Det innebär att den aspekten av barnets fysiska och psykiska hälsa ändå tas upp och diskuteras under samrådet. En samlad expertis finns i samma rum och det ges utrymme för att diskutera behov av undersökningar av eventuella skador, uppföljning av den fysiska hälsan specifikt eller generellt. Likaså kan barnets behov av särskilda anpassningar utifrån om det från BUPs kännedom om barnet eller en bedömning av trauma, krisstöd eller annat behov av stöd och hjälp göras.

Avsaknaden av barn- och ungdomsmedicinsk samt barnpsykiatrisk kompetens i samverkan på flera av de platser som saknar barnahus riskerar att leda till att barnets behov av bedömning och eventuell utredning av både fysisk och psykisk hälsa inte tillgodoses – eller helt förbises.

Barnförhör och barnvänlig miljö

Som vi nämnt tidigare så skiljer sig den inledande planeringen av barnförhöret sig inte nämnvärt åt jämfört med områden där barnahus finns. De skillnader som även finns bland barnhusen kring vem som hämtar barnet till förhör återfinns även bland intervjuaren. På vissa ställen hämtar särskild företrädare barnet och på vissa ställen hämtar socialtjänsten.

Av enkätsvaren i delrapport 1 framkom att cirka hälften av respondenterna svarade att åklagaren medverkar aldrig/nästan aldrig/ibland och ungefär hälften svarar att åklagaren närvarar nästan alltid eller alltid. Bland de personer vi intervjuar anger majoriteten att åklagare närvarar vid barnförhören. Flera uppger att åklagaren är med digitalt. Socialtjänsten närvarar i mycket hög utsträckning och representation från regionen saknas.

Det som sticker ut från intervjuerna och som behöver påtalas är den situation som beskrivs från norra delen av landet.

Det råder brist på utbildade barnförhållsledare i området. De få som finns behöver resa och tillbringa en eller flera dagar på plats i olika orter. Besöken sker med långa intervaller – enligt

---

12 Barnafriid (2025) Rapport tredje rummet.

13 Systematisk retsmedicinsk screening af børn ved mistanke om vold, En erfaringsopsamling fra et 2-årigt interventionsprojekt 2020-2022.

14 Barnafriid (2019) Slutrapport Utvärdering av barnahus S2018/00212/FS.

intervjusvaren varierar det mellan fyra och åtta veckor. För många barn innebär avståndet till huvudorten, där polisen har sin bas, en bilresa på flera timmar enkel väg.

Blir ett barn sjukt eller får förhinder på förhörsdagen får det bokas om till nästa gång polisen är i trakten, vilket kan innebära flera veckors ytterligare förskjutning.

Åklagarmyndighetens rättsliga vägledning om Brott mot barn (2023:9) framkommer att: *”Endast undantagsvis och om det föreligger särskilda skäl bör förhör med barnet i egenskap av målsäganden hållas senare än 14 dagar efter det att åklagaren beslutat att inleda förundersökning eller att överta förundersökningsledarskapet från polisen”*.¹⁵ Syftet är att säkerställa skyndsamhet eftersom barn glömmet snabbare än vuxna och risken ökar att barnets uppgifter påverkas av andra. Det är också viktigt att eventuell behandling kan påbörjas utan dröjsmål. Av vad som framkommer är det här något som en del av dem inte kan uppfylla. Om barnet får förhinder att komma till barnförhöret, till exempel på grund av sjukdom, måste man vänta tills barnförhørsledaren åter är på plats i den aktuella kommunen. Det innebär ytterligare flera veckors väntan. Detta är också en rekommendation som ingår i det som kallas en barnvänlig rättsprocess (child friendly justice), för vilket bland andra Council of Europe¹⁶ tagit fram riktlinjer.

En uppgift som också framkommer är att alla barnförhör inte hålls av utbildade barnförhørsledare. I de fall där det beskrivs har upplevelsen för barnet inte blivit bra.

Åklagarmyndigheten anger i ovan nämnda vägledning att för barn under 15 år som inte ska höras i rätten blir förhørsledarens kompetens särskilt viktig. Förhørsledarna bör ha genomgått Polismyndighetens barnförhørsledarutbildning eller motsvarande utbildning.

På flera orter, både i norr och söder, finns inte anpassade väntrum och barnförhørsrum med tillhörande medhörningsrum på de lokala polisstationerna. Flera beskriver att polisens egna lokaler är så undermåliga att socialtjänstkontoret är en mer lämplig plats att hålla förhören, även om dessa inte heller är anpassade för den sortens samtal. Rent tekniskt kan det få konsekvenser för kvaliteten av det inspelade förhöret då ljus och inspelningstekniks utrustning som är avsedd för ändamålet inte kan användas. Ljudupptagningen riskerar att bli dålig, det är svårt för medhörande att uppfatta vad barnet säger. Detta kan leda till att förhöret behöver göras om.

Konsekvenser för socialtjänsten

Socialtjänsten har fyra månader på sig att slutföra en barnavårdsutredning. Vid en förundersökning om misstänkt brott mot barn när en vårdnadshavare eller annan närstående person till barnet är den misstänkte uppmanas ofta socialtjänsten att avvakta att informera vårdnadshavare om att en polisanmälan är gjord. Även efter barnförhöret fram till dess att den misstänkte är hörd av polis är det önskvärt att socialtjänsten informerar vårdnadshavare i så liten utsträckning som möjligt vari uppgifterna i anmälan handlar om.

---

15 Åklagarmyndigheten (2023) Brott mot barn. Rättslig vägledning 2023:9 s 29.

16 Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice, 2010.

I några av de intervjuer vi gjort med socialtjänsten framkommer att deras utredningar och relationen till barnet och dess familj ofta påverkas negativt av polisens långa handläggningstider. De upplever sig bakbundna i förhållande till vad som krävs inom ramen

för den egna utredningen. När det enligt beskrivning kan dröja upp till åtta veckor innan det första barnförhöret genomförs, och därefter ytterligare tid innan en misstänkt hörs, riskerar socialtjänstens utredningstid att ha löpt ut. En ytterligare aspekt i en sådan situation är att tingsrätten skickar ett brev till vårdnadshavarna om att en särskild företrädare har utsetts för barnet innan den misstänkte har hunnit höras av polisen. Detta innebär att den misstänkte indirekt får information om brottsmisstanken redan i detta skede.

En socialtjänst beskriver att det då blir upp till dem att ta ställning till om de ska avsluta utredningen utan att egentligen ha kunnat arbeta med familjen utifrån uppgifter om våld eller vara trygga med att barnet inte blir fortsatt utsatt. Eller begära att få förlänga utredningstiden vilket också kan ses som ett ingrepp i en familjs liv.

”Och vad ska våran motivering vara? Motiveringen är ju att jo, men det pågår en förundersökning som vi inte har fått svar på ännu, men det får vi inte säga till föräldrarna.” Socialtjänst norr

Man beskriver också att det är svårt att komma in i en familj och bedriva ett förändringsarbete när det gått för lång tid.

Konsekvenser för barn

Också barnet påverkas både av handläggningstiden inom polis och socialtjänst, men även av bristerna i miljön.

Enligt Barnahusutredningen 2010¹⁷ bör miljön i barnahus utformas för att skapa balans mellan barnvänlighet och seriositet som främjar utredningen.

De brister som beskrivs i barnvänliga miljöer för att hålla barnförhör innebär att den trygga inramning som barnet behöver i förhörssituationen inte kan garanteras, vilket i sin tur riskerar att påverka barnets möjlighet att berätta. Även de problem som lyfts kring inspelningsteknik och förutsättningar för medhörande skapar oro, eftersom bristerna kan leda till att förhöret behöver göras om.

Den långa tid som beskrivs kan uppstå på vissa håll innan ett första barnförhör kan genomföras påverkar också barns möjligheter att berätta. Dels utifrån barns förmåga att minnas och komma ihåg tid och rum, dels detaljer kring händelsen. Barnet kan också under den här tiden kan ha blivit påverkad av sin omgivning att inte berätta om vad som hänt.

Socialtjänsten är den myndighet som har huvudansvaret för att skydda barnet och bedöma behovet av stöd. Om socialtjänsten inte kan fullfölja sin utredning med möjlighet till öppna samtal med barnet och dess familj kring uppgifterna i polisanmälan, finns en risk att utredningen måste avslutas när tidsfristen löpt ut – utan att våldet har kunnat diskuteras.

---

17 Barnahusutredningen 2010 Kaldal, A., Diesen, C., Beije, J. & Diesen, E.F., Jure Förlag.

Detta innebär också att barnets behov av skydd och stöd inte tillgodoses fullt ut.

Efter barnförhöret

Det framkommer inte bland några av de vi pratat att det finns en tydlig rutin eller struktur i hur man följer upp barnet och dess familj efter ett barnförhör. Någon beskriver att man oftast har en kontakt med familjen samma dag men flera uppger att det inte alltid sker. Ingen av de vi pratat med arbetar efter modellen ”Efter barnförhöret”.¹⁸

Modellen fångar upp familjen och ger krisstöd samma dag som barnförhöret varit. Barnet lämnas inte ensam i att möta sina föräldrar efter att ha pratat med polisen samt får möjlighet att komma till tals. Barnet och familjen erbjuds direkt fortsatt stöd om det finns behov av det.

En studie av modellen gjord av Örebro Universitet visar att många familjer upplever ett stärkt förtroende för socialtjänsten och gör att de senare tackar ja till fortsatt hjälp¹⁹, vilket gynnar barnet.

Har socialtjänsten gjort polisanmälan och bedömt att barnet kan återvända till hemmet efter ett barnförhör är det socialtjänstens fortsatta ansvar att säkerställa att barnet inte lämnas ensam i mötet med ett potentiellt våldsutövande förälder. Det är viktigt både för att kunna bedöma skyddet för barnet och för att vare sig barnet självt eller familjen ska lägga skuld på barnet för det som hänt.

Konsekvenser för antal anmälda brott mot barn

Majoriteten av de intervjuade från socialtjänsten uppger att man generellt sett anmäler allt våld mot barn.

De flesta är upplever att de går snabbt att få ett första planeringsmöte/samråd efter att en polisanmälan är gjord. Några uppger att ett första barnförhör kommer till stånd inom den angivna tiden som rekommenderas från Åklagarmyndigheten, 14 dagar. Men på vissa ställen framkommer att det kan ta betydligt längre tid innan ett barnförhör hålls.

Där framkommer uppgifter som visar att det kan ha påverkat socialtjänstens bedömning i huruvida en polisanmälan gjorts eller inte vid misstanke om våld mot barn.

Hos polisen finns en självvrannsakan i att deras utdragna handläggningstider kan ha påverkat anmälningsbenägenheten hos socialtjänsten.

Någon kommun uttrycker att handläggningstiderna påverkar vilka ärenden de polisanmäler.

”Det väger vi in så ibland jag tänker i vissa fall hade vi kanske kunnat göra fler polisanmälningar, men ibland så ser vi faktiskt att det till större skada för barnet än bara till till nytta och då har vi valt att inte göra det så det vägs ju in i bedömningen.”

18 Stiftelsen Allmänna barnhuset, 2017.

19 Familjebehandlares erfarenheter av att använda den svenska modellen Efter barnförhöret Petersén, A. C., Sandelin, L., Thunberg, S. & Källström, Å. EUROPEAN JOURNAL OF SOCIAL WORK 2025, VOL. 28, NO. 3, 565–576.

Någon kommun uppger att det finns med i bakhuvudet om det faktiskt gynnar barnet att göra en anmälan även om det hittills inte bidragit till färre anmälningar.

Att utsättas för brott av en närstående innebär flera försvårande omständigheter. Barnet förlorar möjligheten till en trygg och tillitsfull relation med betydelsefulla vuxna. Brottet sker dessutom i den miljö som normalt ska stå för skydd och omsorg. De vuxna som ska skydda barnet och ge stöd i svåra situationer är i stället de som utsätter barnet för fara. Om barnet bor tillsammans med förövaren begränsas möjligheterna att komma undan den vuxnas agerande, vilket i sin tur försvårar barnets möjlighet att få hjälp.²⁰ Barn blir därför beroende av andra vuxna för att brottet ska anmälas.

Avslutande ord

Den uppföljande delen av kartläggningen om områden i Sverige där barnahus saknas bekräftar resultaten från den första enkätundersökningen: det finns utrymme att vidareutveckla omhändertagandet av barn som brottsoffer i vissa delar av landet som där barnahus inte är etablerade.

Det framstår som nödvändigt att hitta lösningar på de utmaningar som flera respondenter lyfter. Särskilt tydligt är att norra Sverige brottas med problem som i stor utsträckning beror på långa geografiska avstånd. Dessa delar behöver riktade resurser för att hantera vilka konsekvenser geografien medför för brottsutsatta barn.

Rapporten visar att majoriteten av respondenterna är positiva till idén om barnahus. Flera lyfter att de har svårt att se att ett fysiskt barnahus skulle fungera i deras område men ser barnahus vinster i ökad samverkan, bättre utredningar och förbättrade möjligheter för barn att få stöd, skydd och behandling.

Alla barn har rätt att skyddas från alla former av våld²¹. Barnafrid välkomnar de nya regeringsuppdrag som riktats till Brottsoffermyndigheten²², Polismyndigheten med flera²³, där uppdragen syftar till att på olika sätt se över barnahusens verksamhet. I uppdragen betonas tydligt att alla barn, oavsett bostadsort eller tillgång till barnahus, har samma rätt till skydd, stöd och behandling.

---

20 Finkelhor, D 2008.

21 Barnkonventionen artikel 19.

22 Uppdrag till Brottsoffermyndigheten att ta fram en nationell plan för barnahus samt ge stöd till och följa utvecklingen av samverkan avseende våldsutsatta barn, Regeringen, Socialdepartementet, S2025/01366.

23 Uppdrag om stärkt samverkan när det finns misstanke om att barn har utsatts för våldsbrott, Regeringen, Socialdepartementet, S2025/01365.

Bilaga 1 – Gemensam intervju

Polis och socialtjänst

Beskriv gången i ett typiskt ärende

- Vem initierar ärendet?
- Har ni ett samverkansmöte?
- Hur ser det ut? Vilka deltar, ansvarsfördelning?
- Vilken information delas?
- Saknar ni någon part i samverkansmötet?
- Hur ser planeringen ut inför barnförhöret?
- Vilka deltar i medhörning?
- Vad händer efter barnförhöret?
- Finns det ärenden som hanteras på annat sätt? Beskriv

Samverkan

- Berätta hur ni samverkar.
- Reflektera över vad fungerar bra respektive mindre bra i er samverkan idag?
- Saknas det något, vad? Konsekvenser av det?
- Hur skulle ni vilja utveckla samverkan? Något på gång?
- Något annat som är viktigt att förstå gällande samverkan i ert område?

Barnahus

- Berätta hur ni har diskuterat/tänkt kring barnahus?
- Intresse? Möjligheter? Hinder?
- Skulle ett barnahus innebära någon skillnad för er i er samverkan?
- Skulle ett barnahus innebära någon skillnad för er i samverkan med andra parter?
- Något annat som är viktigt att förstå gällande era diskussioner kring barnahus?

Vilken typ av hjälp (från nationellt håll) skulle ni önska?

- Gällande brottsutredning, samverkan generellt?
- Ingå i barnahusnätverk?
- Gällande att sondera möjligheter att sätta upp ett barnahus (om intresse finns)?
- Kompetensutveckling kring målgruppen våld mot barn, barn utsatta för brott?

Resonera kring

- Barnkonventionen svensk lag
- Barnvänlig rättsprocess
- Barnets intresse och bästa

Bilaga 2 – Enskild intervju

Socialtjänst

- Varifrån kommer de flesta av orosanmälningar till er?
- Hur ser rutinerna ut när ni misstänker brott mot barn?
- Hur ser rutinerna ut vid polisanmälan? Vilka ärenden polisanmäls?
- Vem initierar samverkan?
- Hur upplever du att samverkan fungerar?
- Saknar du någon part i samverkan?
- Hur ser du på rutinerna inför, under och efter barnförhöret?
- Hur ser era rutiner ut efter barnförhöret? Hur möter ni barnet och hens familj?
- Har din organisation tänkt/resonerat kring barnahus?
  - Fördelar?
  - Nackdelar?
  - Skulle ett barnahus innebära någon skillnad för barnet jmf hur ni arbetar/samverkar idag?
  - Skulle ett barnahus innebära någon skillnad för dig i din yrkesroll jmf hur det fungerar idag?

I de nationella riktlinjerna för barnahus (från 2009) anges att ett barnahus ska möta målgruppen barn utsatta för; våld – och fridsbrott, sexualbrott, kvinnlig könsstympning, brott med hedersmotiv, (nu) barnfridsbrott och i vissa fall barn som agerar ut sexuellt mot andra barn

- Hur möter ni dessa målgrupper idag?

Bilaga 3 – Enskild intervju

Polisen

- Från var/vem kommer de flesta av era polisanmälningar om brott mot barn?
- Hur ser rutinerna ut när ni får en polisanmälan om brott mot barn?
- Vem initierar samverkan?
- Hur upplever du att samverkan fungerar?
- Saknar du någon part i samverkan?
- Hur ser rutinerna ut inför, under och efter ett barnförhör?
- Var förhörs barn i dag hos er?
- Hur ser miljön ut? Hur tänker du kring att möta barn i en anpassad miljö?
- Hur ser rutinerna ut efter barnförhöret?
- Har din organisation tänkt/resonerat kring barnahus?
  - Fördelar?
  - Nackdelar?
  - Skulle det innebära någon skillnad för barnet jmf hur ni arbetar/samverkar idag?
  - Skulle det innebära någon skillnad för dig i din yrkesroll jmf hur ni arbetar idag?
- Tror du att antalet polisanmälningar från socialtjänsten skulle påverkas av om ni hade barnahus?
- Tror du att ett barnahus skulle påverka antalet SOL14 anmälningar från polisen till socialtjänsten?

I de nationella riktlinjerna för barnahus (från 2009) anges att ett barnahus ska möta målgruppen barn utsatta för; våld – och fridsbrott, sexualbrott, kvinnlig könsstympning, brott med hedersmotiv, (nu) barnfridsbrott och i vissa fall barn som agerar ut sexuellt mot andra barn

- Hur möter ni dessa målgrupper idag?

Referenser

- Barnafrid – Nationellt Centrum för kunskap om våld mot barn. (2024). Kartläggning kommuner och polisområden utan barnahus.
- Barnafrid – Nationellt Centrum för kunskap om våld mot barn. (2019). Slutrapport Utvärdering av Barnahus. S2018/00212/FS.
- Barnafrid – Nationellt Centrum för kunskap om våld mot barn. (2025) Tredje rummet barnahus – Barnets fysiska hälsa
- Barnahus Island – mejlkonversation [SS14.1][SM14.2]2025-11-26
- Børnehus Hovedstaden (2022). Systematisk retsmedicinsk screening af børn ved mistanke om vold, En erfaringsopsamling fra et 2-årigt interventionsprojekt 2020-2022
- Council of Europe (2010). Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice. Strasbourg: Council of Europe.
- Council of the Baltic Sea States Secretariat and Child Circle. (2025). Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence. Council of the Baltic Sea States Secretariat and Child Circle.
- Finkelhor, D (2008) Childhood Victimization: Violence, Crime, and Abuse in the Lives of Young People. Oxford University Press.
- FN. (1989). Konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen), artikel 12. New York: Förenta Nationerna.
- Kaldal, A., Diesen, C., Beijer, J. & Diesen, E.F. (2010). Barnahusutredningen 2010. Stockholm: Jure Förlag.
- Petersén, A. C., Sandelin, L., Thunberg, S. & Källström, Å. (2025). Familjebehandlars erfarenheter av att använda den svenska modellen Efter barnförhöret. *European Journal of Social Work*, 28(3), 565–576.
- Rikspolisstyrelsen (2009). Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus. Ju2009/08003/KRIM <https://barnafrid.se/kunskapsportal/kunskapsbibliotek/nationella-riktlinjer-for-landets-barnahus-2009/>.
- SOU 2022:70. En uppväxt fri från våld. Stockholm: Socialdepartementet.
- Socialdepartementet. (2025). S2025/01366. Uppdrag till Brottsoffermyndigheten att ta fram en nationell plan för barnahus samt ge stöd till och följa utvecklingen av samverkan avseende våldsutsatta barn. <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/>
- Socialdepartementet. (2025).S2025/01365 (2025) Uppdrag om stärkt samverkan när det finns misstanke om att barn har utsatts för våldsbrott. <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/>
- Socialstyrelsen (2022). Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021.
- Socialstyrelsen, 2022-11-8197

Statens barnehus Finnmark – mejlkonversation 2025-11-26

Stiftelsen Allmänna barnhuset (2017[SS15.1]). Efter barnförhöret.

Åklagarmyndigheten. (2023). Rättslig vägledning: Brott mot barn (2023:9). Stockholm:
Åklagarmyndigheten.